Kattaqo‘rg‘on davlat pedagogika instituti Filologiya va ijtimoiy fanlar fakulteti
60111400 - O‘zbek tili va adabiyoti
1-bosqich(kechki) yo‘nalishi talabalariga 1-semestr uchun
« O‘qituvchi nutqi madaniyati va davlat tilida ish yuritish » fanidan yakuniy nazorat savollari
Imtihon shakli: yozma

TASDIQLAYMAN
O‘quv-uslubiy boshqarma boshlig‘i
_____ I.Madatov
2024-yil 14-oktabr

Fan dasturdagi mavzu tartib raqami	Mavzu	1-QISM “OSON SAVOLLAR” deb nomalanadi va semestrda o‘qitilishi rejalashtirilgan mavzularning kirish qismidan asosan nazariy savollardan iborat bo’ladi	2-QISM “ODDIY SAVOLLAR” deb nomalanadi va semestrda o‘qitilishi rejalashtirilgan mavzularning 1-rejasidan asosan mulohazaviy savollardan iborat bo’ladi	3-QISM “MURAKKAB SAVOLLAR” deb nomalanadi va semestrda o‘qitilishi rejalashtirilgan mavzularning 2-rejasidan asosan qoidalar, teoremalar, kabi savollardan iborat bo’ladi	4-QISM “MURAKKAB SAVOLLAR 2” deb nomalanadi va semestrda o‘qitilishi rejalashtirilgan mavzularning 3-rejasidan asosan tendensiyalar, paradigmalar, konsepsiyalar kabi savollardan iborat bo’ladi	5-QISM “QIYIN SAVOLLAR” deb nomalanadi va semestrda o‘qitilishi rejalashtirilgan mavzularning xulosa yani yakuniy qismidan asosan talabani mustaqil fikrlashga, mavzuni to’liq anglashga yo’naltiradigan savollardan iborat bo’ladi
1	“O‘qituvchi nutqi madaniyati” faniga kirish. Nutq madaniyati tushunchasi, tarixi. Fanning maqsadi va vazifalari	Nutq madaniyati tushunchasining mohiyatini izohlang va uning inson faoliyatidagi o‘rnini yoritib bering. Tayanch iboralar: til imkoniyatlari, nutqiy ko‘nikma, ma’naviy kamolot, muloqot.	Nutq madaniyatining shaxslararo munosabatlarni tartibga solishdagi ahamiyatini izohlang. Tayanch iboralar: muomala, hurmat, tinglovchi, ijtimoiy munosabat.	Nutq madaniyati va shaxsning umumiy madaniyati o‘rtasidagi aloqani misollar asosida tushuntiring. Tayanch iboralar: muomala odobi, fikrlash, so‘z qo‘llash, xulq-atvor.	O‘qituvchi nutqiga qo‘yiladigan asosiy talablarni o‘zaro bog‘liq holda tavsiflang. Tayanch iboralar: to‘g‘rilik, aniqlik, mantiqiylik, jo’yalilik.	O‘qituvchining og‘zaki va yozma nutqiga qo‘yiladigan talablarning umumiy va farqli jihatlarini izohlang. Tayanch iboralar: talaffuz, imlo, tinish belgilari, bayon shakli.
1		Nutq madaniyatining shakllanishida tarixiy va madaniy an’analarning rolini tushuntiring. Tayanch iboralar: qadimiy maktablar, Sharq an’analari, nutq odobi, tarixiy tajriba.	Sharq mutafakkirlarining so‘z va nutq odobiga oid qarashlari qanday umumiy g‘oyalarni ifodalaydi? Tayanch iboralar: Kaykovus, Yusuf Xos Hojib, Alisher Navoiy, axloqiy qarashlar.	Mazkur fanning asosiy vazifalari nimalardan iborat va ular o‘qituvchi faoliyatida qanday namoyon bo‘ladi? Tayanch iboralar: bilim, ko‘nikma, malaka, amaliy faoliyat.	O‘qituvchi nutqi madaniyati bilan pedagogik etika o‘rtasidagi munosabatni tahlil qiling. Tayanch iboralar: kasbiy mas’uliyat, muomala me’yorlari, hurmat, nutq odobi.	Bo’lajak o‘qituvchilarda nutq madaniyatini shakllantirish uchun qanday amaliy mashg‘ulotlardan foydalanish mumkin? Tayanch iboralar: munozara, ifodali o‘qish, ma’ruza, tahlil.
2	Nutq madaniyatining boshqa fanlar bilan aloqadorligi	1) Nutq madaniyatining tilshunoslik bilan aloqasini izohlang. Tayanch iboralar: til tizimi, adabiy me’yor, leksika, grammatika.	Nutq madaniyatining mantiq fani bilan bog‘liqligi qanday namoyon bo‘ladi? Tayanch iboralar: hukm, tushuncha, xulosa, fikr izchilligi.	Nutq madaniyati va pedagogika o‘rtasidagi aloqani o‘qituvchi faoliyati misolida tushuntiring. Tayanch iboralar: ta’lim jarayoni, tarbiyaviy ta’sir, pedagogik muloqot, namuna.	Nutq madaniyati va estetika o‘rtasidagi munosabatni izohlang. Tayanch iboralar: nutq go‘zalligi, ohang, badiiy vosita, estetik ta’sir.	Nutq madaniyatini o‘rganishda turli fanlar yondashuvini birgalikda qo‘llashning afzalliklarini tushuntiring. Tayanch iboralar: fanlararo yondashuv, tahlil, nazariya, amaliyot.
2		Nutq madaniyati va uslubiyat o‘rtasidagi munosabatni tahlil qiling. Tayanch iboralar: nutq uslublari, vaziyat, til vositalari, ifoda tanlovi.	Psixologik omillar inson nutqining shakllanishi va namoyon bo‘lishiga qanday ta’sir ko‘rsatadi? Tayanch iboralar: tafakkur, xotira, hissiyot, individual xususiyat.	Nutq madaniyatining etika bilan aloqasi qaysi holatlarda ayniqsa yaqqol ko‘rinadi? Tayanch iboralar: odob, xushmuomalalik, mas’uliyat, axloqiy me’yor.	Til va tafakkur o‘rtasidagi bog‘liqlik nutq madaniyatiga qanday ta’sir qiladi? Tayanch iboralar: fikrlash jarayoni, tushuncha, so‘z orqali ifodalash, mazmun.	O‘qituvchi nutqidagi kamchiliklarni aniqlash va bartaraf etishda tilshunoslik, psixologiya va pedagogika bilimlaridan qanday foydalanish mumkin? Tayanch iboralar: xato tahlili, nutqiy odat, ta’limiy mashq, tuzatish strategiyasi.
3	Nutqning kommunikativ sifatlari. O‘qituvchi nutqining to‘g‘riligi.	1) Nutqning kommunikativ sifatlari tushunchasini izohlang va ularning o‘zaro munosabatini yoritib bering. Tayanch iboralar: muloqot samaradorligi, til me’yorlari, mazmun, tinglovchi.	1) Nutqning sofligi va boyligi bir-birini qanday to‘ldiradi? Tayanch iboralar: adabiy til, o‘rinli so‘z, sinonim, noo‘rin birliklar.	1) O‘qituvchi nutqining kommunikativ sifatlarini rivojlantirishda qanday usullardan foydalanish mumkin? Tayanch iboralar: tahlil, qayta bayon, tahrir, amaliy mashq.	1) Leksik me’yorlarga rioya qilish nima uchun nutq to‘g‘riligini ta’minlovchi muhim shart hisoblanadi? Tayanch iboralar: so‘z ma’nosi, birikuv, lug‘at tarkibi, qo‘llanish doirasi.	1) O‘zlashma so‘zlardan foydalanishda adabiy me’yorlarga rioya qilish masalasini tahlil qiling. Tayanch iboralar: o‘zlashma qatlam, muqobil birlik, imlo, termin.
3		Nutqning to‘g‘riligi va aniqligi o‘rtasidagi farqni misollar asosida tahlil qiling. Tayanch iboralar: grammatik me’yor, mazmun, so‘z tanlash, tushuncha chegarasi.	Nutqning ifodaliligi uning tinglovchiga ta’sir kuchini qanday o‘zgartiradi? Tayanch iboralar: ohang, tasviriy vosita, hissiy ta’sir, urg‘u.	Fonetik me’yorlarning nutq to‘g‘riligini ta’minlashdagi ahamiyatini tushuntiring. Tayanch iboralar: tovush, talaffuz, urg‘u, orfoepiya.	O‘qituvchining nutqida uchrashi mumkin bo‘lgan me’yoriy xatolarni aniqlash va tuzatish yo‘llarini tavsiflang. Tayanch iboralar: tahrir, xatolar tasnifi, o‘zini nazorat qilish, nutqiy mashq.	Quyidagi vaziyatni tahlil qiling: o‘qituvchi dars davomida grammatik jihatdan noto‘g‘ri tuzilgan jumlalarni tez-tez ishlatadi. Bu holatni bartaraf etish uchun qanday ishlar amalga oshirilishi kerak? Tayanch iboralar: grammatik tahlil, namunaviy nutq, qayta tuzish, o‘zini kuzatish.
4	O‘qituvchi nutqining aniqligi, mantiqiyligi, sofligi, jo’yaliligi va ifodaliligi	Nutq aniqligi tushunchasining mohiyatini izohlang va uning fikrni anglashdagi ahamiyatini yoritib bering. Tayanch iboralar: voqelik, tushuncha, so‘z ma’nosi, mazmuniy moslik.	So‘zning o‘z ma’nosida va ko‘chma ma’noda qo‘llanishi nutq aniqligiga qanday ta’sir ko‘rsatadi? Tayanch iboralar: lug‘aviy ma’no, obrazlilik, kontekst, talqin.	Paronimlarni farqlamaslik nutqda qanday mazmuniy xatolarga sabab bo‘ladi? Tayanch iboralar: tovush yaqinligi, ma’no farqi, noto‘g‘ri tanlov, leksik me’yor.	Nutq aniqligi bilan nutqning mantiqiyligi o‘rtasidagi munosabatni izohlang. Tayanch iboralar: tushunchalar, fikr munosabati, dalillash, izchillik.	Noaniq ifodalangan fikr tinglovchida qanday turli talqinlarni yuzaga keltirishi mumkin? Tayanch iboralar: ikki xil tushunish, mazmuniy bo‘shliq, kontekst, muloqotdagi to‘siq.
4		Nutq aniqligi bilan so‘zlovchining predmet yoki hodisani chuqur bilishi o‘rtasida qanday bog‘liqlik mavjud? Tayanch iboralar: bilim, tasavvur, nomlash, tafakkur.	Omonim va ko‘p ma’noli so‘zlardan foydalanishda qanday aniqlik muammolari yuzaga kelishi mumkin? Tayanch iboralar: shakliy o‘xshashlik, ma’no tarmoqlari, kontekst, noaniqlik.	Sinonimlardan foydalanishda nutq aniqligini saqlash uchun nimalarga e’tibor berish lozim? Tayanch iboralar: ma’no nozikligi, uslubiy bo‘yoq, vaziyat, mos birlik.	O‘qituvchi ilmiy tushunchalarni talabalarga izohlashda nutq aniqligini qanday ta’minlashi mumkin? Tayanch iboralar: termin, ta’rif, misol, tushuntirish usuli.	Quyidagi vaziyatni tahlil qiling: o‘qituvchi bir tushunchani izohlashda unga mazmunan mos kelmaydigan so‘zni qo‘lladi. Xatoni aniqlash va tuzatish mezonlarini bayon qiling. Tayanch iboralar: terminologik aniqlik, lug‘aviy moslik, tushuncha, qayta ifodalash.
4		Nutq mantiqiyligi tushunchasini izohlang va uning fikrlar izchilligi bilan aloqasini yoritib bering. Tayanch iboralar: tafakkur, fikr rivoji, izchillik, mazmuniy bog‘lanish.	Sabab va oqibat munosabatining noto‘g‘ri ifodalanishi nutq mazmuniga qanday ta’sir ko‘rsatadi? Tayanch iboralar: hodisa, sababiy bog‘lanish, natija, dalillash.	Gaplar o‘rtasidagi grammatik va mazmuniy bog‘lanishning mantiqiylikka ta’sirini tahlil qiling. Tayanch iboralar: kesim shakli, bog‘lovchi, olmosh, matn yaxlitligi.	Mantiqiy xatolar bilan grammatik xatolar o‘rtasidagi farqni misollar asosida izohlang. Tayanch iboralar: mazmuniy ziddiyat, gap qurilishi, fikr munosabati, me’yor.	Qarama-qarshi fikrlarni bayon etishda mantiqiy izchillikni saqlash yo’llarini tavsiflang. Tayanch iboralar: qiyoslash, munosabat, dalil, umumlashtirish.
4		Nutq sofligi tushunchasini izohlang va uni ta’minlashga ta’sir qiluvchi omillarni tavsiflang. Tayanch iboralar: adabiy til, noo‘rin birliklar, nutqiy me’yor, til sezgisi.	Varvarizmlar va ularning nutqdagi qo‘llanish xususiyatlarini izohlang. Tayanch iboralar: begona birlik, adabiy me’yor, o‘rinlilik, nutqiy muhit.	Parazit so‘zlar qanday paydo bo‘ladi va ularni muntazam qo‘llash nutq sifatiga qanday ta’sir qiladi? Tayanch iboralar: nutqiy odat, takror, pauza, o‘zini nazorat qilish.	Eskirgan so‘zlar va jargonlarning nutq sofligiga munosabatini qanday baholash mumkin? Tayanch iboralar: tarixiy qatlam, ijtimoiy guruh, uslub, qo‘llanish maqsadi.	Nutq sofligi va nutq boyligi o‘rtasidagi munosabatni tushuntiring. Tayanch iboralar: lug‘aviy tanlov, sinonimik imkoniyat, me’yor, ifoda xilma-xilligi.
4		Nutq boyligi tushunchasini izohlang va uning til imkoniyatlaridan foydalanish bilan aloqasini yoritib bering. Tayanch iboralar: lug‘at zaxirasi, ifoda xilma-xilligi, til imkoniyatlari, nutqiy mahorat.	Nutq boyligi va nutq ifodaliligi o‘rtasidagi farq hamda bog‘liqlikni tushuntiring. Tayanch iboralar: vositalar xilma-xilligi, hissiy ta’sir, obrazlilik, mazmun.	O‘qituvchining talabaga murojaat qilish usuli nutq jo’yaligiga qanday ta’sir ko‘rsatadi? Tayanch iboralar: pedagogik munosabat, murojaat shakli, hurmat, vaziyat.	Quyidagi vaziyatni tahlil qiling: o‘qituvchi ilmiy anjumanda kundalik so‘zlashuvga xos, ortiqcha erkin ifodalarni ko‘p ishlatdi. Bu holatni nutq jo’yaliligi nuqtayi nazaridan baholang. Tayanch iboralar: ilmiy muhit, auditoriya talabi, uslubiy moslik, nutqiy vaziyat.	Nutq ifodaliligi bilan nutqning aniqligi o‘rtasidagi muvozanatni qanday ta’minlash mumkin? Tayanch iboralar: mazmuniy aniqlik, obrazli ifoda, tushunarlilik, me’yor.
5	Nutq madaniyati va uslubiyat	Uslubiyatning tilshunoslikdagi o‘rnini izohlang. Uning predmeti va asosiy vazifalarini o‘zaro bog‘liqlikda tushuntiring hamda fikringizni misollar bilan asoslang. Tayanch iboralar: til birliklari; nutq sharoiti; ma’no imkoniyatlari; kommunikativ maqsad.	O‘zbek adabiy tilining beshta asosiy funksional uslubini o‘zaro qiyoslang. Har birining maqsadi, qo‘llanish sohasi va xarakterli belgilarini misollar bilan tushuntiring. Tayanch iboralar: kundalik muloqot; ilmiy bayon; rasmiy munosabat; ommaviy axborot; badiiy tasvir.	Ilmiy uslubning asosiy janrlarini tavsiflang va ularning o‘zaro farqlarini tushuntiring. Muayyan ilmiy mavzu misolida qaysi janr qanday maqsadda tanlanishini asoslang. Tayanch iboralar: ilmiy maqola; dissertatsiya; monografiya; tadqiqot hisoboti.	Publitsistik uslubning jamiyat hayotidagi vazifalarini yoritib bering. Uning axborot berish, jamoatchilik fikrini shakllantirish va ta’sir ko‘rsatish xususiyatlarini boshqa funksional uslublar bilan qiyoslang. Tayanch iboralar: dolzarb voqea; keng auditoriya; muallif munosabati; ijtimoiy ta’sir.	Nutq madaniyati va uslubiyat tushunchalarining umumiy va farqli jihatlarini izohlang. Ularning o‘zaro uzviy bog‘liqligi nutqning samaradorligi va maqsadga muvofiqligini ta’minlashda qanday namoyon bo‘lishini misollar bilan asoslang. Tayanch iboralar: nutq me’yorlari; til vositalari; vaziyatga moslik; kommunikativ samaradorlik.

5		Uslubiyatning so‘z tanlash, grammatik shakllardan foydalanish va gap qurilishini tashkil etish bilan bog‘liq vazifalarini tahlil qiling. Ushbu vositalar matn mazmuniga qanday ta’sir ko‘rsatishini misollar asosida yoritib bering. Tayanch iboralar: so‘z xususiyatlari; grammatik shakl; gap qurilishi; matn mazmuni.	So‘zlashuv uslubiga xos qisqartirilgan shakllar va og‘zaki nutq birliklarining ilmiy yoki rasmiy matnda noo‘rin qo‘llanishi qanday muammolarni keltirib chiqarishi mumkin? Vaziyatlarni qiyoslab, misollar bilan izohlang. Tayanch iboralar: nutq me’yorlari; auditoriya; vaziyat; ifoda tanlovi.	Rasmiy-idoraviy uslubning asosiy xususiyatlarini tahlil qiling. Ariza, buyruq, bayonnoma va shartnoma kabi hujjatlarda aniqlik, standart shakl hamda bir ma’nolilik nima uchun muhimligini izohlang. Tayanch iboralar: hujjat tuzilishi; rasmiy munosabat; shakliy talablar; mazmun izchilligi.	Badiiy uslubning asosiy maqsadi va o‘ziga xos xususiyatlarini tushuntiring. Metafora, o‘xshatish, jonlantirish, mubolag‘a va sifatlash kabi tasviriy vositalarning badiiy matndagi vazifasini misollar bilan tahlil qiling. Tayanch iboralar: obrazlilik; tasviriylik; hissiy ta’sir; estetik taassurot.	Bir matnda bir nechta funksional uslubga xos belgilar uchrashi mumkinligini izohlang. Matnning asosiy kommunikativ maqsadi uning yetakchi uslubini belgilashini misollar asosida tahlil qiling. Tayanch iboralar: aralash uslubiy belgilar; yetakchi maqsad; matn tuzilishi; auditoriya.
6	Nutqning tasviriy vositalari va nutq madaniyati	Tilning tasviriy vositalari tushunchasini izohlang va ularning nutqdagi vazifalarini ko‘rsating. Tayanch so‘zlar: obrazlilik, ta’sirchanlik, badiiy ifoda, tasavvur.	Epitetning mohiyati va badiiy matndagi vazifasini izohlang. Tayanch so‘zlar: sifatlash, belgi, obraz, emotsional ta’sir.	Jonlantirish vositasining badiiy matndagi o‘rnini tushuntiring. Tayanch so‘zlar: tabiat, insoniy xususiyat, harakat, tasvir.	Kinoya va uning nutqiy mazmunni ifodalashdagi imkoniyatlarini tushuntiring. Tayanch so‘zlar: yashirin ma’no, istehzo, vaziyat, munosabat.	Tasviriy vositalardan foydalanishda nutqning aniqligi va jo‘yaliligini saqlash masalasini yoritib bering. Tayanch so‘zlar: me’yor, o‘rinlilik, mazmun, ortiqchalik.
6		Badiiy nutqda tasviriy vositalardan foydalanishning ahamiyatini tushuntiring. Tayanch so‘zlar: muallif maqsadi, obraz, o‘quvchi, hissiyot.	O‘xshatishning til va badiiy nutqdagi xususiyatlarini tavsiflang. Tayanch so‘zlar: qiyos, o‘xshashlik, obraz, ifoda.	Mubolag‘aning badiiy ifodadagi vazifasini misollar asosida izohlang. Tayanch so‘zlar: kuchaytirish, bo‘rttirish, hissiyot, ta’sir.	Tasviriy vositalarning oddiy nutq va badiiy nutqda qo‘llanishini qiyoslang. Tayanch so‘zlar: kundalik muloqot, badiiy matn, maqsad, uslub.	Badiiy matndan tasviriy vositalarni aniqlash va ularning vazifasini tahlil qilish usulini tushuntiring. Tayanch so‘zlar: matn tahlili, kontekst, ko‘chma ma’no, badiiy vazifa.
7	Nutq madaniyati va adabiy til me’yorlari. O‘qituvchi ish faoliyatida fikrni ifodalash usullari	Adabiy til me’yori tushunchasini izohlang va uning nutq madaniyatidagi ahamiyatini ko‘rsating. Tayanch iboralar: umumiylik, barqarorlik, qoida, qo‘llanish.	Nutq madaniyati bilan adabiy til me’yorlari o‘rtasidagi munosabatni tushuntiring. Tayanch iboralar: to‘g‘rilik, qo‘llash, savodxonlik, nutqiy amaliyot.	Leksik me’yorlarga rioya qilishning nutq sifatiga ta’sirini izohlang. Tayanch iboralar: so‘z tanlash, ma’no, o‘rinlilik, lug‘at.	Imlo va punktuatsiya me’yorlariga rioya qilish nima uchun muhim? Tayanch iboralar: yozma nutq, imlo, tinish belgisi, mazmun.	Adabiy til me’yorlari va shevalar munosabatini tushuntiring. Tayanch iboralar: hududiy xususiyat, umumxalq tili, adabiy shakl, muloqot.
7		Adabiy til me’yorlarining shakllanishi va rivojlanish jarayonini tavsiflang. Tayanch iboralar: tarixiy taraqqiyot, jamiyat, adabiyot, ta’lim.	Fonetik va orfoepik me’yorlarning og‘zaki nutqdagi ahamiyatini yoritib bering. Tayanch iboralar: tovush, talaffuz, urg‘u, ohang.	Grammatik me’yorlarning nutqning to‘g‘ri tuzilishidagi o‘rnini tushuntiring. Tayanch iboralar: so‘z shakli, gap qurilishi, kelishik, moslashuv.	Uslubiy me’yor buzilishining nutq mazmuni va ta’sirchanligiga ta’sirini tahlil qiling. Tayanch iboralar: vaziyat, uslub, noo‘rin birlik, tushunarlilik.	Adabiy til me’yorlariga amal qilishni rivojlantirish usullarini tavsiflang. Tayanch iboralar: mutolaa, tahrir, lug‘at, amaliy mashq.
8	Fikrning og‘zaki va yozma bayon qilish	Yozma va og‘zaki nutqning o‘ziga xos bog‘liqligi hamda mustaqil xususiyatlarini izohlang. Ularning umumiy jihatlari va farqlarini misollar bilan tushuntiring. Tayanch iboralar: nutq shakllari, umumiy til me’yorlari, kommunikativ vazifa, lingvistik farqlar.	Yozma nutqda matnni rejalashtirish, qayta ishlash va tahrir qilish imkoniyatlari uning sifatiga qanday ta’sir ko‘rsatadi? Tayanch iboralar: matn rejasi, kompozitsiya, tahrir jarayoni, fikr ravonligi.	Ijtimoiy tarmoqlarda yozma nutq savodxonligining pasayishiga olib keluvchi omillarni izohlang va bu muammoni bartaraf etish yo‘llarini taklif qiling. Tayanch iboralar: imlo me’yorlari, tahrir va korrektura, ijtimoiy tarmoqlar, yozma nutq madaniyati.	Og‘zaki nutqda jest, mimika, pauza va ohang kabi noverbal vositalar qanday kommunikativ vazifalarni bajaradi? Tayanch iboralar: tana harakatlari, emotsional ta’sir, axborot uzatish, suhbat vaziyati.	Intonatsiyaning og‘zaki nutqdagi o‘rnini tushuntiring. Ovoz toni, temp, ritm va pauzaning tinglovchiga ta’sirini misollar orqali izohlang. Tayanch iboralar: ohang, melodika, nutq tempi, emotsional-ekspressivlik.
8		Monologik va dialogik nutqning o‘ziga xos xususiyatlarini tushuntiring. Ma’ruza, suhbat, muhokama va munozara misolida ularning farqlarini ochib bering. Tayanch iboralar: bir kishining nutqi, muloqot ishtirokchilari, fikr almashish, nutqiy maqsad.	Suhbat va muhokama jarayonida nutq madaniyatiga qo‘yiladigan talablarni taqqoslang. Har ikki holatda dalil, muomala odobi va fikrning aniqligi nima uchun muhim? Tayanch iboralar: mavzudan chetga chiqmaslik, aniq javob, ishonchli dalil, o‘zgalarga hurmat.	Munozara madaniyatini ta’minlashda dalillash, mantiqiy xulosa chiqarish va suhbatdosh shaxsiga hurmat bilan munosabatda bo‘lishning ahamiyatini izohlang. Tayanch iboralar: qarama-qarshi fikrlar, isbot va dalil, mantiqiy xulosa, bahs odobi.	Oddiy so‘zlovchi bilan notiq o‘rtasidagi farqni tushuntiring. Notiqlik mahorati qanday bilim, qobiliyat va muntazam mehnat orqali shakllanishini izohlang. Tayanch iboralar: omma oldida chiqish, maxsus tayyorgarlik, nutqiy ko‘nikma, o‘z ustida ishlash.	Tashviqiy, tanqidiy va tabrik nutqlarining maqsadi hamda ularga qo‘yiladigan talablarni taqqoslang. Har bir nutq turiga mos vaziyat va qisqa misol keltiring. Tayanch iboralar: ishontirish va da’vat, dalillarga asoslangan tanqid, samimiy tabrik, ta’sirchan ifoda.
8		Yozma nutqning insoniyat to‘plagan bilimlarni saqlash va keyingi avlodlarga yetkazishdagi ahamiyatini tushuntiring. Tayanch iboralar: bilimlarni saqlash, yozish va o‘qish, tarixiy meros, avlodlar davomiyligi.	Yozma nutqda tinish belgilari, abzas va shriftlarning mazmunni ifodalashdagi vazifalarini misollar asosida tahlil qiling. Tayanch iboralar: punktuatsiya, mazmun farqi, fikrlar izchilligi, muhim axborot.	Og‘zaki nutqning tayyorlangan va tayyorlanmagan ko‘rinishlarini taqqoslang. Ularning afzalliklari va nutq jarayonida yuzaga kelishi mumkin bo‘lgan qiyinchiliklarini tushuntiring. Tayanch iboralar: oldindan tayyorgarlik, spontan nutq, takrorlar, nutqiy vaziyat.	Og‘zaki nutqdagi ortiqchalik va qisqalik hodisalarining nutq madaniyatiga ta’sirini tahlil qiling. Ularning qaysi holatlarda muloqotga xalaqit berishini misollar bilan tushuntiring. Tayanch iboralar: takroriy fikr, axborot yetishmasligi, nutqiy uzilish, fikrning aniqligi.	Og‘zaki nutqning turli funksional uslublarda namoyon bo‘lishini tushuntiring. Ilmiy, publitsistik va so‘zlashuv nutqidagi ohang xususiyatlarini taqqoslang. Tayanch iboralar: og‘zaki ilmiy nutq, publitsistik nutq, so‘zlashuv uslubi, monotonlik.